

Historie B – Hf-E

Vejledning / Råd og vink

Afdelingen for gymnasiale uddannelser 2010

Alle bestemmelser, der er bindende for undervisningen og prøverne i de gymnasiale uddannelser, findes i uddannelseslovene og de tilhørende bekendtgørelser, herunder læreplanerne. Denne Vejledning/Råd og vink indeholder forklarende kommentarer til nogle af disse bestemmelser, men indfører ikke nye bindende krav. Desuden gives eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration, og den udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse. Citater fra læreplanen er anført i kursiv.

INDHOLD

1. Identitet og formål.....	2
1.1 Identitet.....	2
1.2 Formål.....	2
2. Faglige mål og fagligt indhold.....	3
2.1 Faglige mål.....	3
Eksempel: Mennesket som historieskabende og historieskabt.....	4
2.2 Kernestof.....	6
Dansk historie og identitet.....	6
Hovedlinjerne i Europas historie fra antikken til i dag.....	6
Natur, teknologi og produktion i historisk og nutidigt perspektiv.....	6
Centrale kulturmøder i europæisk historie.....	7
Styreformer i historisk og nutidigt perspektiv.....	7
Brud og kontinuitet dansk og europæisk historie.....	7
Ideologiernes kamp i det 20. Århundrede.....	7
Nye grænser og konflikter.....	8
2.3 Supplerende stof.....	8
3. Tilrettelæggelse.....	9
3.1 Didaktiske principper.....	9
Brug og misbrug af historien.....	10
Den lille og store historie.....	10
Myte og realitet i historien.....	10
Metodiske krav, herunder krav om inddragelse af forskellige materialetyper.....	11
Kravene til anvendelse af faglige begreber.....	11
Kravene til kursisters evne til præcis og nuanceret skriftlig og mundtlig formidling.....	11
Kursisterne skal inddrages i valg af problemstillinger og arbejdsformer.....	11
3.2 Arbejdsformer.....	12
Skriftligt og mundtligt arbejde.....	12
Projektarbejde og synopsis.....	13
3.3 It.....	15

3.4 Samarbejde med andre fag	15
4. Evaluering	15
4.1 Løbende evaluering	15
Evaluering af undervisningen	16
Interne prøver	16
4.2 Prøveform	16
Eksamensgrundlaget	17
Prøvematerialet	17
Orientering af kursisterne.....	18
Trækning af opgaven	18
Forberedelsen	18
Eksaminationen.....	19
4.3 Bedømmelseskriterier	20

1. Identitet og formål

1.1 Identitet

”Historie beskæftiger sig med begivenheder, udviklingslinjer og sammenhænge fra oldtiden til i dag. Fagets kerne er menneskers samspil, og hvorledes dette i tidernes løb har udviklet kulturer og samfund i en vekselvirkning med naturen. Centralt i faget står tolkningen af den historiske proces og de spor, den har efterladt sig, og hvorledes tolkninger af historien bliver brugt. Historie er både et humanistisk og samfundsvidenskabeligt fag.”

Udgangspunktet for historie er menneskets handlinger, hvorledes mennesket gennem tiderne i medspil og modspil har udnyttet naturgrundlaget og udviklet samfund og fællesskaber. Mennesket er historiens aktører, hvis handlinger og valg skaber de materielle vilkår og samfundsmæssige rammer.

Historie beskæftiger sig således med sammenhængen mellem menneskets handlinger og de strukturer disse handlinger foregår indenfor. Historie er humanistisk i sit fokus på menneskets handlinger/aktiviteter, men også samfundsvidenskabeligt fordi handlingerne/aktiviteterne ses i en strukturel/samfundsmæssig sammenhæng.

1.2 Formål

”Historieundervisningens opgave er at udvikle kursisternes historiske bevidsthed og identitet, og dermed stimulere deres interesse for og evne til at stille spørgsmål til fortiden, for at nå ny erkendelse af deres samtid. Indsigt i den historiske og kulturelle udvikling i andre samfund skal styrke kursisternes evne til at møde andre kulturer i en verden præget af hurtig forandring og øget samkvem på tværs af kulturer. Undervisningen skal udvikle kursisternes evne til at strukturere og vurdere forskellige typer af historisk materiale og forskellige former for historieformidling. Kendskab til historie styrker kursisternes evne til at reflektere over og anvende viden og indsigt i forhold til aktuelle problemstillinger.”

Historiefaget er både et fag om fortiden og om den betydning og forbindelse, der er mellem de fortidige begivenheder og nutiden. Undervisningen i faget skal være præget af denne dobbelthed, sådan som det også vil fremgå af læreplanen og af vejledningen i mange sammenhænge. Dertil kommer at undervisningen i fortiden og dens forbindelse til nutiden, skal give kursisterne en dybere forståelse af det samfund og den verden, de er en del af og dermed give dem et bedre og mere kvalificeret grundlag for at være aktive borgere i et demokrati.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål

Læreplanen indeholder 8 faglige mål, som er retningsgivende og overordnede krav til undervisningen. De er samtidig bedømmelseskriterierne til eksamen, hvorfor målene er styrende i forhold til undervisningens indhold. Det betyder at der kan være faglige mål som nødvendiggør et indhold, der ikke specifikt er formuleret i kernestoffet.

De faglige mål befinder sig på forskellige taksonomiske niveauer. Kursisterne skal således lære både at kunne redegøre, analysere, reflektere og forholde sig kritisk. De faglige mål skal naturligvis ikke opfattes som et afkrydsningsskema, og i det samlede forløb bør der ske en progression i kvaliteten af arbejdet med de faglige mål. Den grundlæggende forudsætning for, at kursisterne kan erhverve sig de kompetencer, som de 8 mål foreskriver, er således at de tilegner sig viden om begivenheder og udviklingslinier, og at de bliver i stand til at arbejde metodisk dokumenterende med det historiske materiale. Viden og færdigheder er grundlaget for den nødvendige fordybelse i den historiske udviklingsproces. Viden er imidlertid ikke et mål i sig selv – det er først, når viden bruges og kan anvendes, at den får værdi. Gennem fordybelsen kan kursisterne opnå den indsigt og forståelse, som er forudsætningen for at de kan udvikle deres historiske bevidsthed.

Nedenfor følger en uddybning af de 8 faglige mål, med eksempler på hvorledes målene kan opfyldes. Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at målene er det undervisningen skal rettes imod, og at de kan nås på forskellig måde. Eksemplerne i det følgende skal derfor ses som vejledende.

”Kursisten skal kunne:

- gøre rede for centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorien”

Nationalstaten er til diskussion i disse år. Dette kan derfor give anledning til, at kursisterne får indgående viden om og indsigt i sammenhænge i Danmarks historie, så de bliver i stand til at forholde sig aktivt til den aktuelle udvikling, hvor de nationale værdier udfordres af internationaliseringen. Kravet om, at alle forløb skal relateres til kursistens egen samtid skal også medtænkes.

Som et eksempel på et forløb, der dækker de enkelte punkter i denne målformulering, kunne være et forløb af typen: ”Den danske velfærdsstats udvikling” Udgangspunktet kunne være et ønske om at arbejde med velfærdsstatsens udvikling, der er en del af kernestoffet, og lade temaet være kursisternes slægtsmæssige illustration af denne udvikling. Emnet inviterer til inddragelse af flere fag, det sproglige, det litterære, det geografiske, det biologiske og det samfundsfaglige aspekt.

- opnå indsigt i samspillet mellem natur, individ og samfund i et historisk perspektiv

Alle kernestoffets emner kan bidrage til at opfylde dette mål, ja det er vanskeligt at forestille sig en

historisk problemstilling, der ikke omfatter samspillet mellem de tre anførte faktorer.

Hvem byggede Børsen i København og hvornår? Hvorfor er det vigtigt at vide dette. Forståelsen af samspillet mellem natur, mennesker og samfund forudsætter i forbindelse med dette emne kendskab til 1600-tallets produktionsforhold, og for at forklare, hvorfor Børsen blev bygget, må kursisterne vide noget om monarkens indflydelse på samfundsudviklingen.

- gøre rede for sammenhænge og modsætninger mellem nutidige og historiske samfund

Omdrejningspunktet i historieundervisningen er at forbinde kursisternes nutid og fortiden. I undervisningen kan det gøres ved både at påvise de forbindelser, der er mellem den moderne tid og fortiden. Det kan gøres ved at vise hvordan den betydning - politisk og økonomisk - landbruget har i det nutidige samfund har sin rod i bl. a. den økonomiske og politiske udvikling i Danmark fra landboreformerne i slutningen af 1700-tallet. På samme måde bør det også altid betones, at fortidens samfund var anderledes end det nutidige samfund, og at de strukturer, der var dominerende i fortiden betød at fortidens samfund altid vil være netop fortidige.

Endvidere kan man påvise paralleller imellem begivenheder i fortiden og aktuelle forhold med henblik på at vise ligheder men også – hvad der er lige så vigtigt – hvordan situationer, der ligner hinanden på tværs af tid også adskiller sig fra hinanden. Eksempelvis vil man i en behandling af Vietnamkrigen kunne drage paralleller til situationen for amerikanerne i Irak og eller Afghanistan, men med det sigte at vise ligheder og forskelle mellem de to engagementer.

- reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende

Historisk bevidsthed handler om at erkende, at ethvert menneske er historieskabt, og at ethvert menneske er med til at skabe sin egen og samfundets fremtid. Mantraet i historisk bevidsthed er, at vi som mennesker hele tiden fortolker fortiden for at forstå den nutid, vi lever, og at vi i denne proces udvikler forventninger til fremtiden.

Ved at udvikle bevidstheden om fortid-nutid-fremtid-processen hos kursisterne udvikles deres selv- og omverdensforståelse, men også deres personlige evne til at forholde sig aktivt til nutiden for at påvirke fremtiden på såvel det personlige som det samfundsmæssige plan.

Det er centralt, at kursisterne bliver bevidste om, at enhver historisk og nutidig udviklingsproces er resultatet af valg, og ikke af en udefinerbar udviklingskraft, der styrer uafhængigt af vore ønsker og valg. Enhver tid har sin "ikke-virkeliggjorte fremtid", det vil sige alle de valg, der ikke er blevet taget, overfor de valg, der blev taget, og som vi i dag kender resultatet af.

Eksempel: Mennesket som historieskabende og historieskabt

Terrorangrebet 11. september 2001 og reaktionerne herpå, kulminerende med krigen i Irak og Afghanistan, er eksempler på, at mennesker skaber historie. Hvilken betydning får det, når præsident George W. Bush bruger ordet "korstog" få dage efter angrebet på World Trade Center? Samtidig er næste generation påvirket af disse historiske begivenheder. Hvilken historie skaber vi? Hvordan skal vi som enkeltindivider forholde os til vores egen kulturs udvikling? Kan vi påvirke den og hvordan er vi selv påvirket?

- opstille og formidle historiske problemstillinger mundtligt såvel som skriftligt

Da det indgår som et centralt punkt i den mundtlige prøve, at kursisterne skal fremlægge en historisk problemstilling er det nødvendigt i undervisningen både at træne i at opstille og formidle historiske

problemstillinger. Ligeledes er det vigtigt at indøve disse kompetencer af hensyn til projektarbejdet i faget. Dertil kommer, at træningen i at opstille og formidle historiske problemstillinger både skriftligt og mundtligt også er et meget væsentligt element i udviklingen af kursisternes studiekompetence.

- gennemføre og formidle en undersøgelse af et historisk emne

Denne undersøgelse kan både tage sit udgangspunkt i de gængse historiske emner og i lokalhistoriske forhold. Det er både i et bredt og i et mere snævert perspektiv afgørende, at kursisterne får prøvet at arbejde med historien på denne måde – herunder tilgodeses det anvendelsesorienterede krav til faget i hf-bekendtgørelsen.

- anvende en analytisk/metodisk tilgang til forskelligartet historisk materiale

Kursisterne må i undervisningen stifte bekendtskab med mange forskellige materialeformer. I den forbindelse er det vigtigt, at kursisterne får lejlighed til at opsøge fortidens spor uden for skolen. Indsamling af materiale er en vigtig del af forberedelserne til opgaveskrivning. Film, spørgeundersøgelser, interviews, videnskabelige artikler, billeder og etnografika m.m. kan indgå i undervisningen og det er vigtigt, at kursisterne bliver opøvede i kritisk brug af netbaserede informationer, og også her vænner sig til at stille spørgsmål til, hvor oplysningerne stammer fra.

For de fleste materialetyper giver det dog god mening indledningsvis at anvende en simpel kommunikationsmodel, hvor kursisterne forholder sig til genre, sag samt en afsenders interesser i forhold til en given modtager. Tendens og hvilken kontekst teksten indgår i er vigtige overvejelser i den forbindelse. Ud over overvejelser omkring disse generelle forhold er det åbenlyst, at forskellige materialetyper forudsætter forskellige analytiske greb.

- forholde sig kritisk og dokumenterende til eksempler på brug og misbrug af historien.

Under arbejdet med de enkelte forløb, er det vigtigt løbende at anlægge en kritisk-metodisk synsvinkel på materialet. Kursisterne skal gennem forløbet møde forskellige eksempler på brug og misbrug af historien. Det kan eksempelvis være gennem analyse af politiske taler, film, propaganda, billeder og plakater.

Herved kan opnås, at kursisterne kan anvende deres viden til at dokumentere påstande og relatere synspunkter og værdier til relevante teorier eller værdianskuelser. At forholde sig konsekvent til et synspunkt indebærer endvidere, at man kan vurdere, hvilke følger en opfattelse på kort og lang sigt kan tænkes at få.

Kursisternes viden om historie er ikke udelukkende skabt gennem historieundervisningen. Kursisterne møder også i høj grad historien udenfor skolen, og i mange forskellige iklædninger. Det er derfor vigtigt at kursisterne i historieundervisningen får mulighed for at arbejde med mange forskellige materialetyper. Udover de skriftlige kilder bør kursisterne også arbejde med billeder, film, forskellige typer af tv-udsendelser, fiktionslitteratur og blive konfronteret med de forskellige måder at formidle og bruge historien på. Det vil fx ofte være interessant at sammenligne forskellige film om samme emne, og fx overveje forskellen på fiktion og faktion.

I de fleste forløb vil det være hensigtsmæssigt at inddrage nogle historiografiske overvejelser over, hvordan emnet eller perioden er blevet fremstillet i historiebøgerne, og med hvilken hensigt. I den forbindelse må forbindelsen mellem mytedannelser og historiebrug diskuteres, og forholdet mellem kursisternes og kollektivets erindring må udnyttes til skærpelse af kursisternes historiebevidsthed.

2.2 Kernestof

”Kernestoffet er:

- a) dansk historie og identitet*
- b) hovedlinjerne i Europas historie fra antikken til i dag*
- c) natur, teknologi og produktion i historisk og nutidigt perspektiv*
- d) centrale kulturmøder i europæisk historie*
- e) styreformer i historisk og nutidigt perspektiv*
- f) brud og kontinuitet i dansk og europæisk historie*
- g) ideologernes kamp i det 20. århundrede*
- h) nye grænser og konflikter*

Kernestoffets emner skal ikke ses som isolerede forløb eller temaer. Tværtimod. Emner om dansk historie og identitet kan godt integreres i et forløb om hovedlinier i Europas historie. Fx vil indførelsen af dansk demokrati i 1800-tallet næsten uundgåeligt også omfatte et bredere europæisk perspektiv om nationalisme, frihedsidealer og ideologier eller omvendt bør et europæisk perspektiv have et indblik til Danmark.

Kernestoffets deleemner skal altså ikke forstås som selvstændige størrelser, men ses i en bredere sammenhæng, hvor både det tidsmæssige, tematiske og geografiske perspektiv kan gå på tværs af emnerne.

Dansk historie og identitet

Kursisterne bør stifte bekendtskab med centrale perioder og udviklingslinier i danmarkshistorien. Det vil sige perioder som vikingetiden, middelalder, renæssance, reformation, landboreformer og 1800-tallets nationalisme, identitet og demokrati, industrialisering og klassesamfund, velfærdsstaten og Danmarks internationale placering i det 20. århundrede

Man kan vælge at arbejde med emnerne i et længere tidsperspektiv – som en lang linie. Hvis man vælger at gennemgå et sådant forløb, bør man foretage en udvælgelse. Det kan være ud fra et overordnet tema (fx centralmagtens udvikling, forholdet mellem menneske og natur, Danmark og omverdenen, landbrugets udvikling, familieliv i Danmark fra vikingetiden til i dag) som nedslag i centrale perioder (vikingetiden, middelalder, renæssance etc.).

Kernestoffet kan også integreres i forløb i samarbejde med andre fag (fx reformationen, EU)

Man kan også vælge at arbejde indgående med nogle emner, medens andre emner kan inddrages i et længere tidsforløb, ligesom Danmarks historie kan integreres i et forløb om europæisk historie.

Hovedlinjerne i Europas historie fra antikken til i dag

Kursisterne bør have viden om centrale udviklingslinier i Europas historie som antikken, middelalder, enevælde, revolutioner, nationalisme, demokrati og menneskerettigheder.

Ikke overraskende er der meget fællesstof mellem dansk og europæisk historie, og det vil derfor være oplagt at forsøge at integrere disse dele af kernestoffet.

Natur, teknologi og produktion i historisk og nutidigt perspektiv

Et væsentligt fokuspunkt i historiefaget er forholdet mellem menneske og natur. Hvorledes mennesket

gennem tiderne har brugt naturen, udviklet metoder til optimal udnyttelse af naturgrundlaget for at sikre menneskets overlevelse og frigørelse fra naturens kræfter.

Kursisterne bør stifte bekendtskab med eksempler på menneskets brug af naturen og ikke mindst hvilken betydning menneskets udnyttelse af naturen har haft for selvopfattelsen og for naturen.

Centrale kulturmøder i europæisk historie

Den historiske udvikling er resultatet af en lang række kulturmøder. I nutiden er der en stærk bevidsthed om, at vi er inddraget i kulturmøder for ikke at sige kultursammenstød. I tråd med det overordnede formål for historieundervisningen at forbinde fortiden med nutiden og at styrke kursisternes evne til at reflektere over og til at anvende viden og indsigt i forhold til aktuelle problemstillinger er det nødvendigt at lade væsentlige kulturmøder indgå i undervisningen. Det kunne eksempelvis være tale om mødet mellem det danske vikingetidssamfund og den vesteuropæiske kristne verden. Det kunne være opdagelserne og deres betydning for både Europa og for de områder, der kom i berøring med Europa. I behandlingen af disse sider af den historiske udvikling må det være afgørende at påpege, hvordan kulturmødet påvirkede alle dem, der blev berørt af mødet.

Styreformer i historisk og nutidigt perspektiv

Et andet væsentligt fokuspunkt for historiefaget er forholdet mellem menneske og samfund.

Selve fagets kerne er, hvorledes menneskene i samspil og modspil har opbygget fællesskaber og samfund. Kursisterne bør stifte bekendtskab med forskellige måder at styre samfund på, om forholdet mellem stat og individ i de forskellige styreformer samt forholdet mellem ideologi og styreform. Kursisterne bør opnå kendskab til demokratiske, totalitære styreformer og teokrati.

Brud og kontinuitet dansk og europæisk historie

Ligesom den historiske udvikling er et resultat af en lang række kulturmøder er den også præget af brud og kontinuitet. Eksemplerne på brud er mange – reformationen, oplysningstiden, revolutionerne igennem tiden. Under disse brud løber der også en linje, der forbinder det nutidige europæiske og danske samfund med middelalderens samfund, med romerriget og det klassiske Grækenland. Det er vigtigt for kursisternes forståelse af det nutidige samfund med dens konstante forandringer, at de både præsenteres for en fornemmelse af kontinuitet i den danske og den europæiske historie, der kan bidrage til udvikle deres identitet, og samtidig med får den indsigt i fortiden, at den består af brud. Derved kan historieundervisningen gøre dem bedre i stand til at forstå og forholde sig til den nutidige verdens kompleksitet og nye udfordringer .

Ideologiernes kamp i det 20. Århundrede

Det 20. århundrede er ideologiernes århundrede på godt og ondt. Begyndende med den russiske revolution og afsluttende med Murens fald i 1989. Indimellem er der verdenskrige, totalitære regimer, den kolde krig og i kølvandet på dette Holocaust og folkedrab. Men også kampen om og jagten på menneskerettigheder er relevant i denne sammenhæng, herunder det internationale samarbejde, hvis mål har været at sikre et mere stabilt 21. århundrede.

Nye grænser og konflikter

Globalisering er et moderne begreb, der for nogle virker truende, for andre fremtræder som den store udfordring og chance. I undervisningen i historie vil det være naturligt at inddrage den udvikling på europæisk og verdensplan, der efter 1945 har ført frem til globaliseringen. Endvidere vil det være oplagt i undervisningen i tidligere perioder af både dansk og europæisk historie at inddrage eksempler på tidligere former for ”globalisering”, hvor mindre enheder blev inddraget i en større enhed – kulturelt, politisk og økonomisk. Det globale samfund og den nye verden giver nye konfrontationer og samspils muligheder. De geografiske, religiøse, politiske og økonomiske grænser ændrer sig stadig. Globaliseringen har mange ansigter økonomisk, politisk, kulturelt og socialt. Vil det resultere i udligning af forskelle eller vil det resultere i genoptagelse af gamle national dyder? Når historien nu ikke er død hvilke kræfter vil så blive de styrende? Vil Kina opnå supermagtstatus og hvad med Obamas USA? Vil undskyldningernes tidsalder medføre at Europa siger undskyld til Afrika, at Danmark siger undskyld til De vestindiske øer eller at tyrkerne siger undskyld til det armenske folk? På den måde kan denne historiske indsigt bidrage til at gøre kursisterne bedre i stand til at forstå og forholde sig til den nutidige verdens kompleksitet og nye udfordringer.

2.3 Supplerende stof

”Kursisterne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. I det supplerende stof arbejdes med temaer i tid og rum, der perspektiverer og afspejler andre tilgange til historien.”

Kernestoffet er de perioder og temaer alle kursister skal kende til.

Det er imidlertid afgørende, at al undervisningstid ikke går med at arbejde med kernestoffet, men at der levnes god tid til at uddybe og perspektivere kernestoffet, til at arbejde med almenhistoriske aspekter samt med andre historiske perioder og temaer, der ikke er nævnt i kernestoffet.

Fx Kinas historie vil således kunne læses i forlængelse af et kolonialisme-tema. Men Kina vil også kunne læses som et selvstændigt emne, der beskæftiger sig med den kinesiske historie ud fra et kinesisk perspektiv. I overensstemmelse med læreplanens fokus på kulturmøder er det vigtigt, at kursisterne får indsigt i andre kulturers historie på disses egne præmisser og ikke blot som objekt for europæisk kolonialisme eller samarbejde.

Ovennævnte temaer er i det væsentlige geografisk og tidsmæssigt afgrænsede. Der er imidlertid en lang række aspekter af historien, kultur-, miljø-, mentalitets- og mange flere, som kan være nok så afgørende at få inddraget i historieundervisningen. Endelig skal nævnes områder, der ligger i krydsfeltet mellem stof, faglige mål og didaktik, men som opregnes her:

- Historiebevidsthedsbegrebet, der tematiserer samspillet mellem menneskers fortidsfortolkning, samtidforståelse og fremtidsforventning.
- Historie som erindring og erindringsfællesskab
- Myter og realitet i historien
- Den lille og den store historie
- Fortidens spor i hverdagslivet.

3. Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

”Undervisningen organiseres i sammenhængende forløb. Alle forløb skal enten relateres til eller tage udgangspunkt i nutiden.

Der arbejdes med mindst seks forløb, hvor hovedsigtet med nogle forløb er at skabe overblik, mens det for andre er fordybelse. Begge perspektiver skal medtænkes i alle forløb. Forløb med udgangspunkt i Danmarks historie skal have udblik til Europas historie og/eller verdenshistorie, ligesom forløb med udgangspunkt i Europas historie og/eller verdenshistorie tilrettelægges med indblik i Danmarks historie.

I undervisningen skal følgende aspekter være repræsenteret:

- brug og misbrug af historie
- den lille og store historie
- myte og realitet i historien.

Undervisningen tilrettelægges således, at der er en klar faglig progression i:

- valg af problemstillinger
- metodiske krav, herunder krav om inddragelse af forskellige materialetyper
- kravene til anvendelse af faglige begreber
- kravene til kursisters evne til præcis og nuanceret skriftlig og mundtlig formidling.

Kursisterne skal inddrages i valg af problemstillinger og arbejdsformer.”

Historiefagets kernestof er centrale begivenheder, perioder og udviklingslinjer i såvel Danmarks historie som Europas historie. Det er endvidere vigtigt at understrege læreplanens krav om at alle forløb skal enten relateres til eller tage udgangspunkt i nutiden. Formålet hermed er også at sætte kursisterne bedre i stand til at anvende faget forskellige metoder og indgangsvinkler på et konkret stofområde.

Perioder og temaer hænger sammen på kryds og tværs. Dette indebærer, at undervisningsforløb naturligvis tilsvarende kan planlægges på tværs af temaer og perioder.

Oversigtsforløb kan være et forløb, der eksempelvis vil give kursisterne et indtryk af hovedlinjerne i dansk historie med vægten på kontinuiteten, hvor så gennemgang af eksempler på brud (reformationen, demokratiets indførelse i 1849), kultursammenstød (vikingetiden, den moderne tid) og indblik i forbindelsen til den europæiske historie (Reformationen, 1848 revolutionerne) kan gøres til genstand for fordybelse med inddragelse af et større materiale.

Forløb med udgangspunkt i danmarkshistorie skal have udblik til Europas historie og/eller verdenshistorie, ligesom forløb med udgangspunkt i Europas historie og/eller verdenshistorie tilrettelægges med indblik i danmarkshistorie. Fx kan middelalderen gennemgås med fokus på europæisk middelalder og indblik til dansk middelalder eller med fokus på dansk middelalder og udblik til europæisk middelalder.

”I undervisningen skal følgende aspekter være repræsenteret:

- brug og misbrug af historie
- den lille og store historie
- myte og realitet i historien.”

Brug og misbrug af historien

Det er vigtigt, at undervisningen i historie giver kursisterne en forståelse for, at den historie, der fremlægges i undervisningsmaterialet, er udtryk for en brug af historien – at der er tale om én fortolkning frem for en anden. Med andre ord er der tale om forskellige historiesyn. Det skal samtidigt gøres klart, at deraf følger ikke, at den ene fortolkning kan være lige så gyldig som den anden, men at det afgørende er på hvilket grundlag, der bliver dokumenteret og argumenteret.

Kursisterne kan bibringes denne forståelse i særskilte, korte forløb, der tager tydelige eksempler på brug og misbrug af historien op til en nærmere behandling.

Den lille og store historie

Undervisningen skal hovedsagelig tage afsæt i konkrete og virkelighedsnære problemstillinger. I historie kan det afsæt være den lokale historie eller kursisternes familiehistorie. Målet skulle da være at give kursisterne en tilgang til den store historie, der vil gøre den store historie – den nationale og internationale historie - lettere tilgængelig. Den lille historie vil også kunne bruges til at understrege forskellen mellem den historiske udvikling på eksempelvis det nationale plan og på det lokale plan for at understrege over for kursisterne, at historie ikke er en entydig størrelse, men både er udtryk for en fortolkning og et valg.

Myte og realitet i historien

Fortiden er det arsenal, hvorfra alle stammer, folkeslag, nationer og kulturer henter deres våben til brug ved forsvar for deres særegenhed og til brug ved angreb på andre stammer, folkeslag, nationer og kulturer. I undervisningen må det gennem forløbene gøres klart for kursisterne, at historien har ført til dannelse af ”myter” om stammens, folkeslagets, nationens og kulturens fortid. En mytedannelse som fx giver anledning til en national- og identitetsopfattelse som kan medføre konflikter, undertrykkelse af andre grupper. Desuden kan dette aspekt, hvor det er naturligt, indgå i arbejdet med de emner, der i øvrigt undervises i.

”Undervisningen tilrettelægges således, at der er en klar faglig progression i:

- valg af problemstillinger*
 - metodiske krav, herunder krav om inddragelse af forskellige materialetyper*
 - kravene til anvendelse af faglige begreber*
 - kravene til kursisternes evne til præcis og nuanceret skriftlig og mundtlig formidling.*
- Kursisterne skal inddrages i valg af problemstillinger og arbejdsformer.”*

Progression i valg af problemstilling:

Uanset hvilket emne man vælger at behandle inden for faggruppens genstandsfelt, vil det meget hurtigt kunne blive meget komplekst. I tilrettelæggelsen af undervisningen er det derfor hensigtsmæssigt at

arbejde med metoder, ved hjælp af hvilke man kan reducere kompleksiteten. I valget af problemstilling er der en række måder, hvorpå man kan opnå denne reduktion:

- Materialeudvælgelse
- Geografisk afgrænsning. Man vælger at se på et fænomen, som det kommer til udtryk i fx lokalområdet.
- Afgrænsning i forhold til antal introducerede begreber. Fx liberalisme vs. socialisme, sekularistisk vs. fundamentalistisk.
- Større eller mindre selvstændighed i udarbejdelse af problemformulering

Metodiske krav, herunder krav om inddragelse af forskellige materialetyper

Kursisterne skal trænes i at arbejde med et meget bredt udvalg af materialetyper. Der anvendes historiske kilder, teoretiserende og argumenterende tekster, materiale fra internettet, spørgeundersøgelser, videnskabelige artikler, film og billeder m.m. Endvidere oversigter, baggrundsstof, lærebogsmateriale og lignende.

Analyse af dette forskelligartede materiale kræver naturligvis, at kursisterne er i besiddelse af forskellige værktøjer. For de fleste materialetyper giver det dog god mening indledningsvis at anvende en simpel kommunikationsmodel, hvor kursisterne forholder sig til genre, sag samt en afsenders interesser i forhold til en given modtager. Ud over overvejelser omkring disse generelle forhold er det åbenlyst, at forskellige materialetyper forudsætter forskellige analytiske greb.

Kravene til anvendelse af faglige begreber

Mange kursister vil ikke have noget videre kendskab til det fagspecifikke sprog, der anvendes i historie. Afstanden mellem kursisternes hverdagsprog og det faglige sprog kan være hæmmende for kursisternes forståelse af de faglige problemstillinger. Indlæringen af det fagspecifikke sprog bliver derfor et vigtigt element i lærerens overvejelser over, hvordan man sikrer progressionen i undervisningen. Undervisningen i de faglige begreber kan have karakter af enkle ordøvelser til at centrale faglige begreber anvendes strategisk / bevidst i undervisningen.

Kravene til kursisternes evne til præcis og nuanceret skriftlig og mundtlig formidling

Det er vigtigt af hensyn til arbejdet med projektopgaven, den tværfaglige opgave og den mundtlige prøve, at der i undervisningen lægges vægt på en progression i kursisternes evne til at formulere sig præcist og nuanceret – både skriftligt og mundtligt. Arbejdet med disse aspekter stiller også læreren over for kravet om at differentiere undervisningen, da kursisterne ofte vil have stærkt varierede uddannelsesmæssige og kulturelle forudsætninger

Kursisterne skal inddrages i valg af problemstillinger og arbejdsformer

Læreplanerne indeholder mange krav til, hvad der skal undervises i for at opfylde de faglige mål. Det skulle dog gerne være fremgået af vejledningen, at der er mange måder, man kan opfylde disse krav på - noget lignende gælder for hvilke arbejdsformer, der kan anvendes i undervisningen. Der er derfor vigtigt at understrege, at kursisterne skal inddrages i valget af problemstillinger og arbejdsformer.

3.2 Arbejdsformer

”I undervisningen skal der anvendes afvekslende og kursistaktiverende arbejdsformer, således at kursisterne får gode muligheder for at identificere, dokumentere, formidle og diskutere faglige sammenhænge og synspunkter.

For at sikre alsidigheden i arbejdsformer er det vigtigt, at nogle forløb tager udgangspunkt i det induktive princip, mens andre tager udgangspunkt i det deduktive princip.

Udadvendte aktiviteter skal være repræsenteret i undervisningen.

I undervisningen skal der udarbejdes en historieopgave jf. bilag 2.

Der skal i det samlede forløb gennemføres mindst ét projektarbejde, hvor en faglig problemstilling skal behandles med brug af fagets metode. Projektarbejdet kan være tværfagligt. Det skriftlige arbejde skal tilrettelægges således, at kursisterne prøver forskellige skriftlige arbejdsformer til støtte for kursisternes faglige indlæring. Endvidere skal kursisternes færdighed til – på baggrund af et større skriftligt materiale at formulere problemstillinger og dispositioner i stikordsform integreres i undervisningsforløbene. De udarbejdede skriftlige produkter skal anvendes som grundlag for mundtlig formidling.”

Det er karakteristisk for hf, at kursisterne møder med meget forskellige forudsætninger. Mange af kursisterne er fremmede over for såvel historiske problemstillinger som over for den kritiske metode.

Kursisterne har uens erfaringsbaggrund, og der forekommer stor spredning i alder og grad af målrettethed. Disse forhold giver sig tit udslag i forskellig indstilling til lærerens rolle, anvendelsen af undervisningsformer samt i valget af stof og undervisningsmateriale. Det er derfor meget vigtigt, at kursisterne i skoleårets start får introduceret en bred vifte af undervisningsmaterialer, undervisnings- og arbejdsformer. Når det gælder arbejdsformer, er det hensigtsmæssigt at inddrage kursisternes erfaringer og ønsker, da dette rummer motivationsmæssige fordele. Varierede arbejdsformer er også med til at fremme differentiering og dermed forudsætningerne for egen læring.

For at fremme kursisternes forståelse af sammenhængen mellem mål, stofvalg, materiale og undervisningsform bør der derfor løbende foregå en drøftelse af fagets mål og undervisningens indhold.

Skriftligt og mundtligt arbejde

Det er, også af hensyn til den skriftlige dimension, nødvendigt at kursisterne hurtigt gør erfaringer med forskellige skriftlige arbejdsformer. Her kan nævnes den procesorienterede skrivepædagogik anvendt på et varieret undervisningsmateriale. Man kan eksempelvis indlede dagens undervisning med at teksten gøres til genstand for 4-5 min individuel skrivning, der herefter debatteres med sidemanden for endelig at munde ud i en fælles diskussion på hele klassen. Der er to fordele ved denne arbejdsform; for det første trænes den skriftlige og den mundtlige formidling, for det andet øger det som regel den faglige aktivitet i klassen. Der kan med fordel tillige anvendes forskellige skriveøvelser såsom:

- hurtigskrivning: fx ”Når jeg hører ordet menneskerettigheder kommer jeg til at tænke på”
- registreringsskrivning: fx. ”Hvad ved jeg? Hvad tror jeg at jeg ved? Hvad vil jeg gerne vide?”
- korte redegørelser og analyser, et brev, dagbog, avisartikler, partsindlæg så som politiske taler og læserbreve o. lign.

Der skal være en sammenhæng mellem differentierede arbejdsformer og de kompetencer, kursisterne skal opnå i hf. De nye arbejdsformer i hf vil blive projektarbejde, synopsis og virtuelle arbejdsformer, men det vil imidlertid også være nødvendigt at inddrage arbejdsformer, hvor den mundtlige fremstilling sættes i fokus.

I forbindelse med mundtlig fremstilling, kan man arbejde med ”dagens foredrag”. Hver kursist skal på skift holde et 5-6 min langt foredrag med relation til dagens emne. Her forventes det selvfølgelig, at kursisterne er udstyret med en vejledning for, hvordan man holder et godt foredrag. Denne vejledning omfatter både foredragsholder og de lyttende kursister. Denne vejledning kan eksempelvis indeholde stikord som artikulation, tempo, sprog – forskel på tale- og skriftsprog - og endelig ikke at forglemme: indholdet.

Da der ønskes en progression i såvel det mundtlige som det skriftlige arbejde, kan undervisningen udvikle sig fra fx. små korte summe grupper til længerevarende, selvstyrede gruppearbejder om større materialekomplekser, hvortil der kræves fordybelse og et udvalg af forskellige synsvinkler.

En vejledning eller en kontrakt for retningslinierne for gruppearbejdet er yderst vigtig, da dette styrker både effektiviteten og ansvarligheden i gruppearbejdet og fremmer lysten til samarbejde. Retningslinierne for en sådan vejledning bør fokusere på følgende: En dagsorden, sikring af det faglige, sikring af at alle deltager osv. Hvis gruppearbejdet afsluttes med en fremlæggelse, skal der helst være en instruks for den gode fremlæggelse, der inddrager retorik, disposition, indhold samt brug af av-midler.

Projektarbejde og synopsis

Prøveformen i hf tager udgangspunkt i fremstilling af en synopsis, hvorfor der må trænes i udarbejdelse og præsentation af en synopsis på grundlag af et varieret materiale, herunder forskelligt synspunktsmateriale, tabeller m.m., gerne varierende i såvel omfang som sværhedsgrad. Der kan med fordel udarbejdes en vejledning om, hvad der forstås ved en synopsis, herunder retningslinier for indhold, fremstillingsform og præsentation. Der er flere måder at arbejde med synopsis på, ligesom en synopsis kan defineres på flere forskellige måder. En synopsis indeholder normalt følgende:

- en overskrift.
- en fællesfaglig problemformulering formuleret som et overordnet spørgsmål ("sagen").
- heraf udledte problemstillinger (underspørgsmål). Underspørgsmål er typisk på de taksonomiske niveauer eller kan være hypoteser.
- undersøgelse af problemstillinger ved brug af det udleverede materiale, viden, begreber, metoder og teorier fra kernestoffet samt det fundne materiale
- diskussion af en eller flere problemstillinger
- delkonklusioner som svar på problemstillingerne
- en samlet konklusion som svar på problemformuleringen

Det er vigtigt at slå fast, at en synopsis er et skriftligt produkt, der ikke kan stå alene. Der er tale om et slags arbejdsprodukt, som kræver en mundtlig formidling på et senere tidspunkt.

Det er nødvendigt, at man beskæftiger sig med fremstilling af synopsis i undervisningen. Progressionen her kan begynde med at stille spørgsmål til materialet. Herefter kan der udarbejdes hypoteser og mere overordnede spørgsmål. Som optakt til arbejdet med den egentlige synopsis kan der også øves i, hvornår det er hensigtsmæssigt at anvende stikord, og hvornår man skal arbejde med hele og forklarende sætninger.

For mange kursister vil synopsis være en ny genre, som de kan have vanskeligt ved at håndtere. Derfor bør der i undervisningen arbejdes intensivt med at udarbejde synopsis. Det kan være frugtbart at tage udgangspunkt i dispositionen og udarbejde dispositioner til et mindre og lukket materiale med én velafgrænset problemstilling. Senere i forløbet åbnes materialet (muligheder for diskussion, perspektivering, evt. til flere fag), ligesom der forekommer flere problemstillinger, således at der skal træffes kvalificerede valg omkring udformning af problemformulering. I undervisningen kan der anvendes eksemplariske synopsis til at illustrere faldgruberne (den intetsigende kortfattede – den intetsigende detaljerede), ligesom holdet i fællesskab (fx ved hjælp af pc og projektor) kan arbejde med at skrive en konkret synopsis op i kvalitet.

Parallelt arbejdes der med mundtlige oplæg, således sammenhængen mellem den gode (dårlige) synopsis og det gode (dårlige) mundtlige oplæg erfares. Systematisk brug af responsgrupper kan bidrage til fremme af refleksionen: Hvilke karakteristika har den gode synopsis?

Når man overvejer arbejdsformer, bør man altid medtænke, i hvor høj grad emnet, flerfagligt såvel som særfagligt, giver mulighed for udvikling af samarbejdsøvelser, dramatiseringer og rollespil. Endvidere bør man være opmærksom på, i hvor høj grad emnet indbyder til udadrettede aktiviteter, til empiriske undersøgelser i forbindelse med institutions- og virksomhedsbesøg, endvidere museumsbesøg, teaterforestillinger, ekskursioner m.m.

Historieopgaven i 1.hf :

Formål:

Historieopgaven har som særligt formål at opøve kursisterne i skriftligt at arbejde med og fordybe sig i historiske problemstillinger og herunder inddrage de faglige mål. Endvidere har historieopgaven det generelle formål at introducere til de formalia, der knytter sig til en større skriftlig opgave, herunder kendskab til opgaveformuleringens form og krav.

Den tid der afsættes til udarbejdelsen af historieopgaven fastsættes på den enkelte skole, dog ikke under 10 timer.

Det er hensigtsmæssigt at give kursisterne mindst en ½ eller 1 skrive dag.

Planlægning:

Kursisterne udarbejder en historieopgave inden for gennemgåede undervisningsforløb eller fællesfaglige forløb i KS.. Emnet godkendes af læreren og opgaveformuleringen udarbejdes i tæt samarbejde med læreren. Læreren giver løbende vejledning under arbejdet med opgaven. Opgaven skal udarbejdes i slutningen af det første år.

Tilbagelevering:

Opgaven skal være kommenteret og afleveret tilbage til kursisten inden sidste undervisningsdag. Opgaven kan gøres til genstand for karaktergivning.

Omfang:

Historieopgaven skal have et omfang svarende til max 8 A4-sider med 1½ linjeafstand plus eventuelle bilag.

3.3 It

”It og medier skal inddrages i undervisningen og anvendes med det overordnede formål at fremme kursisternes læringsproces. It anvendes som søgningsværktøj til oplysninger om og undersøgelser af historiefaglige emner via internettet og andre databaser. Der lægges vægt på udvikling af kreativitet og systematik i søgningen, selvstændighed og metodekritisk tilgang. It og medier skal inddrages i såvel skriftlige som mundtlige formidlings- og fremlæggelsesopgaver.”

Anvendelse af it og forskellige medier kan forbedre historieundervisningen ved at sikre en bedre organisering, mere variation og større oplevelser. Internettet er en gave til historieundervisningen med en næsten ubegrænset mængde informationer af mange forskellige typer. Her er der gode muligheder for at finde og opøve kritisk stillingtagen på film, illustrationer, officielle dokumenter, aftaler, taler osv., som det tidligere kunne være vanskeligt at få adgang til. Desuden rummer nettet et utal af databaser af mere specifik karakter, som eksempelvis lokalhistoriske arkiver, der gør det muligt at arbejde med lokalhistoriske perspektiver uanset, hvor i landet man befinder sig. I arbejdet med materialer fra internettet er det imidlertid vigtigt, at kursisterne jævnligt arbejder med at den metode-kritiske tilgang.

På Historiesiden (www.emu.dk/gym/fag/hi/) er der yderligere inspiration til anvendelse af it i historieundervisningen, og under menupunktet ”Faglig inspiration” findes mange konkrete eksempler på undervisningsforløb. Se endvidere ”Historie Didaktik” Columbus 2009.

3.4 Samarbejde med andre fag

”Undervisningen kan lægge op til samspil med andre fag med det formål yderligere at uddybe og perspektivere kernestoffet.”

Samarbejde med andre kan fag bør ske i det omfang mulighederne er tilstede. Især samarbejde med religion og samfundsfag anbefales af hensyn til mulighederne for at skrive eksamensprojekt inden for kultur-og samfundsfagsgruppen.

4. Evaluering

4.1 Løbende evaluering

”Gennem individuel faglig vejledning og brug af test og tilbagemeldinger på skriftligt arbejde skal kursisten undervejs i forløbet bibringes en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt, herunder stærke og svage sider.”

Nedenfor er anført et katalog over forskellige evalueringsaktiviteter. Disse er tænkt som inspiration til arbejdet med evaluering

Kursisterne skal allerede tidligt i deres hf-forløb blive bevidste om, hvad der kræves af indsats for at opnå et givet udbytte, og de hvorfor de løbende må have klare tilbagemeldinger på deres faglige standpunkt og udviklingen heri, ligesom de skal vejledes målrettet og præcist i, hvorledes dette kan forbedres.

Det skal sikres, at de fire forhold:

- kursistens faglige standpunkt og udviklingen heri,
- kursistens refleksion over samme,
- kursistens arbejdsindsats, aktive deltagelse og engagement i undervisningen, og
- kursistens refleksion over undervisningen

gøres til genstand for samtale, således at de hver for sig fremstår tydeligt for kursisterne.

Der foregår normalt en løbende evaluering som en integreret del af undervisningen, og det tilstræbes, at der mindst 1 gang hvert semester afsættes tid til en systematisk evaluering.

Evalueringen skal både indeholde en statusdel og en præcis vejledning, der hjælper kursisten til at kunne forbedre sit standpunkt.

Evaluering af undervisningen

Evaluering som beskrevet ovenfor indeholder elementer, der også giver evaluering af det enkelte undervisningsforløb, men i forbindelse med evalueringen af den enkelte kursists arbejdsindsats, aktive deltagelse og engagement i undervisningen skal der også ske en direkte evaluering af undervisningen. Evalueringen af undervisningen kan ske i form af spørgeskemaer med åbne og/eller lukkede spørgsmål, der kan afleveres med navn eller anonymt, i form af klassesamtale, evt. uden lærerens deltagelse i første omgang, og i form af prøver.

Interne prøver

Interne prøver undervejs i forløbet kan være et udmærket middel til at bibringe kursisten en klar opfattelse af sit niveau. Prøverne kan udformes på mange forskellige måder, og de kan varieres mht. anvendelse af hjælpemidler. Simple vidensspørgsmål i dagens lektie kan anvendes til at konfrontere kursisten med sit udbytte af lektielæsning, og tilsvarende kan prøver i et mindre forløb på samme måde tydeliggøre både for lærer og kursister, hvad udbyttet af forløbet har været.

Kursisternes individuelle kunnen på højere taksonomiske niveauer kan også undersøges med korte tænke- og skriveopgaver, der skrives på klassen, og som rettes og evalueres af læreren.

4.2 Prøveform

"Prøveform a)

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af et ukendt prøvemateriale af 10-15 normalsiders omfang, hvor en normalside svarer til 1300 bogstaver. Det ukendte prøvemateriale skal have tilknytning til ét af de mindst seks gennemgåede områder. Prøvesættet skal dække alle områder. Det samlede prøvesæt sammensættes af eksaminator. Hvert prøvemateriale skal indeholde forskelligartede materialetyper. Et prøvemateriale kan benyttes tre gange på et hold.

Det ukendte prøvemateriale trækkes af eksaminanden dagen før prøven, og der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer, til udarbejdelse af en synopsis. Eksaminationen foregår enkeltvis med en eksaminationstid på ca. 30 minutter.

Eksaminanderne kan vælge at forberede sig til prøven i grupper.

På baggrund af det udtrukne prøvemateriale og det gennemgåede område fra undervisningen skal eksaminanden opstille, analysere og diskutere en eller flere faglige problemstillinger. Eksaminationsgrundlaget er således det ukendte prøvemateriale og det gennemgåede område.

Eksaminanden præsenterer i de første ca. 10 minutter de(n) historiske problemstilling(er) og relationerne til det gennemgåede område ud fra synopsen. Herefter forløber eksaminationen som en dialog mellem eksaminand og eksaminator.”

”Prøveform b)

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af et ukendt prøvemateriale af 8 til 12 normalsiders omfang, hvor en normalside svarer til 1300 bogstaver. Det ukendte prøvemateriale skal have tilknytning til ét af de mindst seks gennemgåede områder. Prøvesættet skal dække alle områder. Det samlede prøvesæt sammensættes af eksaminator. Hvert prøvemateriale skal indeholde forskelligartede materialetyper. Et prøvemateriale kan benyttes tre gange på et hold.

Det ukendte prøvemateriale trækkes af eksaminanden før prøven, og der gives ca. tre timers forberedelsestid, dog ikke mindre end tre timer, til udarbejdelse af en synopsis. Eksaminationen foregår enkeltvis med en eksaminationstid på ca. 30 minutter.

Eksaminanderne kan vælge at forberede sig til prøven i grupper.

På baggrund af det udtrukne prøvemateriale og det gennemgåede område fra undervisningen skal eksaminanden opstille, analysere og diskutere en eller flere faglige problemstillinger. Eksaminationsgrundlaget er således det ukendte prøvemateriale og det gennemgåede område.”

Eksamensgrundlaget

Eksamensgrundlaget er det udleverede ukendte bilagsmateriale og de gennemgåede forløb, jfr. undervisningsbeskrivelsen. Dette gælder både særfaglige forløb og eventuelle forløb gennemført i samarbejde med andre fag.

Prøvematerialet

Et prøvemateriale skal indeholde en overskrift og et ukendt bilagsmateriale. Overskriften angiver et tema, som skal være identisk med et af de 6 undervisningsforløb fra undervisningsbeskrivelsen. At overskriften er *identisk* med forløbsoverskriften er meget vigtigt, da der principielt er tale om kendte eksamensspørgsmål (temaet/forløbene fra undervisningsbeskrivelsen), med ukendt bilagsmateriale.

Materiale skal i denne sammenhæng opfattes bredt, således at der kan bruges traditionelle historiske kilder, synspunktsmateriale, billeder, tabeller, andre former for statistik, litterære tekster, tegneserier, internetmaterialer osv. Bilagsmaterialet består henholdsvis af 10 -15 normalsider i prøveform a og 8-12 normalsider i prøveform b. En normalside er 1.300 bogstaver, jfr. Eksamensbekendtgørelsen, Omregning af tabeller, diagrammer, billeder m.v. til normalsider foregår efter et skøn. Også tv-klip vil kunne indgå, ligesom prøvematerialet kan foreligge elektronisk. Der skal *ikke* udarbejdes spørgsmål til prøvematerialet.

Hvis der indgår uddrag fra grundbøger i selve bilagsmaterialet, er det vigtigt at eleverne undervejs i undervisningen har arbejdet med grundbogstekst som synspunktmateriale. Generelt gælder, at eksaminanden kun må præsenteres for typer af materiale, der er arbejdet med i undervisningen. Der skal derfor i undervisningen inddrages et bredt udsnit af materialetyper, så der er mulighed for at sammensætte varierede bilagsmaterialer, der kan give eksaminanden mulighed for at vise evne til at anvende viden, metoder, begreber og teorier fra faget.

Der udarbejdes et antal opgaver svarende til antal eksamensenheder plus 3, således den sidste eksamensenhed altid har mindst 4 opgaver at vælge imellem. Hvis et hold fx består af 28 kursister, der vælger at gå til prøven i 4 grupper á 3, 6 grupper á 2 og 4 individuelle, er der tale om 14 eksamensenheder. Et prøvemateriale kan bruges 3 gange. I ovennævnte tilfælde er antallet således præcist de 6 forskellige bilagsmaterialer/prøvesættet. En gruppestørrelse på max 3 er mest hensigtsmæssig.

Prøvesættet sendes til censor senest 5 hverdage før 1. Prøvedag. Censor godkender prøvesættet (eksamensbekendtgørelsen §29) - fx ved at sende en mail eller telefonere. Det er naturligt at der forud for eksaminationen foregår en dialog om materialet.

Orientering af kursisterne

Læreren orienterer kursisterne om prøvens forløb, herunder præsenteres kursisterne for eksempler på bilagsmateriale. Hvis holdet/dele heraf ønsker gruppeforberedelse, trænes arbejdet i grupper. I undervisningen trænes kursisterne i udarbejdelse af synopsis.

Trækning af opgaven

Hver eksamensenhed tildeles ved anonym lodtrækning den samme opgave. Hverken censor eller eksaminator skal være til stede når der trækkes, da opgaven (temaet) er kendt.

Forberedelsen

Forberedelsestiden anvendes til at udarbejde en synopsis, som afleveres efter 3 eller 24 timer. De ventende eksaminander ved prøveform b må dog gerne beholde deres eget eksemplar af synopsisen i forberedelseslokalet. På baggrund af det udleverede bilagsmateriale skal eksaminanden opstille, analysere og diskutere en eller flere problemstillinger. Nærmere om synopsis: se afsnit 3.2.

Forberedelsen sker individuelt eller i grupper. Den enkelte eksaminand beslutter selv om han/hun vil forberede sig i gruppe eller individuelt. Der kan indenfor hvert hold både være gruppeforberedelse og individuel forberedelse. Det er således ikke et krav, at holdet enten skal forberede sig i grupper eller individuelt. Det er op til den enkelte institution at beslutte, hvor store grupper der skal arbejdes i. Det anbefales, at grupperne er på 2-3 personer.

Hvis der er gruppeforberedelse, afgør gruppen selv, om den vil udarbejde og aflevere en fælles synopsis, eller om der udarbejdes og afleveres individuelle synopsis. Man kan fx forestille sig, at en gruppe beslutter at samarbejde de første 2 timer og herefter bruge den sidste time til enkeltvis at udarbejde en

synopsis på basis af gruppedrøftelsen. En gruppe kan også beslutte at aflevere enslydende synopsis, og her afleveres ligeledes én for hver elev.

Ved prøveform b venter de resterende eksaminander i forberedelseslokalet. Eksaminerede elever må ikke befinde sig her. Ventende eksaminander må gerne, jfr. ovenfor, beholde og arbejde videre på synopsisen efter de 3 timer med alle tilladte hjælpemidler. De kan fx skrive videre på deres synopsis eller gøre yderligere notater i synopsisen og medbringe den således reviderede synopsis i eksamenslokalet.

Eksaminanderne må ikke have adgang til internet/mail i forberedelsestiden og må naturligvis ikke kommunikere på mobiltelefon.

Eksaminationen

Eksaminationstiden er inkl. votering og karakterfastsættelse på 30 minutter. Når forberedelsestiden er slut, begynder eksaminationen. Alt, også materiale fra undervisningen, kan medbringes i eksamenslokalet, jfr. Eksamensbekendtgørelsens § 14 stk. 1. Eksaminanderne skal dog orienteres om, at medbringelse af mange hjælpemidler ikke i sig selv er befordrende for en god præstation.

Synopsen udleveres til censor og eksaminator. Synopsen er således ikke på forhånd kendt af censor, ligesom der ikke i eksamenstiden er afsat selvstændig tid til en gennemlæsning af synopsisen.

Der tages udgangspunkt i den oprindeligt afleverede synopsis fra gruppen, ikke en evt. senere ”redigeret” version. Eksaminand 2 eller 3 i en gruppe må således mundtligt redegøre for evt. tilføjelser eller korrektioner.

Eksaminationen tager udgangspunkt i synopsisens problemstillinger, og bilagsmateriale skal inddrages sammen med relevante dele af kernestof/supplerende stof. Selve prøven er individuel. I de første ca. 10 minutter af eksaminationen fremlægger eksaminanden temaets historiske problemstilling(er) og relationerne til det læste stof ud fra synopsisen. Herefter foregår eksaminationen som en dialog mellem eksaminand og eksaminator. Eksaminanden starter normalt med en mundtlig fremlæggelse. Heri indgår som minimum en præsentation af problemstilling(er), konklusion(er) og eventuelt anvendte metoder. Der gives ca. 10 minutter til denne del, således at eksaminanden får lejlighed til at demonstrere opfyldelse af de faglige mål. Der skal ligeledes være god tid til den efterfølgende dialog mellem eksaminator(er), eksaminand og censor, hvor punkter fra den mundtlige fremlæggelse uddybes, ligesom der kan kobles til relevante faglige mål og perspektivering.

Eksaminator forestår eksaminationen, medens censor også kan stille spørgsmål.

Grundlaget for bedømmelsen er opfyldelsen af de faglige *mål*. Det er derfor vigtigt at eksaminationen giver eksaminanden mulighed for at vise i hvor høj grad han/hun opfylder disse mål.

Eleverne skal være grundigt instruerede i, hvorledes de forholder sig ved den mundtlige prøve, hvordan bilag, kernestof/supplerende stof inddrages, og i hvilke faktorer der spiller en rolle for bedømmelsen.

Hvis elever går til eksamen med gruppeforberedelse skal grupperne nedsættes i samråd med læreren, og det forudsætter naturligvis, at der i undervisningen er arbejdet målrettet med elevernes samarbejdskompetencer, ligesom det er vigtigt løbende at have haft fokus på problemer og muligheder i forbindel-

se med gruppeforberedelse.

4.3 Bedømmelseskriterier

”ed bedømmelsen lægges der vægt på, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til de faglige mål, som er angivet i 2.1.

Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eksaminandens præstation.”

Det er den mundtlige præstation under eksaminationen, som bedømmes. Den i forberedelsestiden udarbejdede synopsis tæller således ikke med i bedømmelsen.